

Apstiprināts
Latvijas Mākslas akadēmijas
2010. gada 14. janvārī Senāta sēdē;
Protokols Nr. 3

Latvijas Mākslas akadēmijas ĒTIKAS KODEKSS

Preambula

Latvijas Mākslas akadēmija (saīsināti – LMA) ir atvasināta publiska persona, kultūras, izglītības un zinātnes institūcija, kas realizē plašu akadēmisko un pētniecisko darbu.

LMA studentu, mācībspēku un darbinieku Ētikas kodeksa mērķis ir rosināt studentus, mācībspēkus un darbiniekus būt uzticamiem un taisnīgiem; godprātīgi un atbildīgi veikt savus pienākumus, sekot ētikas vadlīnijām darbā, savstarpējā saskarsmē un personīgajā uzvedībā.

LMA Ētikas kodekss ietver ētiskas uzvedības pamatprincipus un normas, kas studentiem, mācībspēkiem un darbiniekiem jāievēro attiecībā pret LMA, savā darbā un attiecībās ar citiem LMA saimes pārstāvjiem.

LMA vispārējie ētikas pamatprincipi

LMA darbinieki, pasniedzēji un studenti ievēro šādus ētikas pamatprincipus:

1. Godprātības princips

- 1.1. Principa ievērošana prasa ikvienas personas godīgu rīcību, atklātību un uzvedību saskaņā ar savu statusu studiju un pētniecības procesā vai to organizācijā, pienākumu un saistību pildīšanu atbilstīgi savai profesionālajai kompetencei.
- 1.2. Ikviens savu ētisko rīcību balsta uz saistībām godprātīgi pildīt solījumus, tiekties pēc godīguma un taktiskuma savstarpējās attiecībās.
- 1.3. Godprātības principa īstenošana veicina akadēmisko brīvību, uzticēšanos un vienlīdzību.
- 1.4. LMA mākslas izglītības daudzpusīguma un integritātes vārdā netiek uzsvērts atsevišķa studiju priekšmeta, kursa vai zinātņu virziena nozīmīgums.
- 1.5. Paškritisks savas kompetences vērtējums un mūsdienu zinātnes straujā attīstība prasa nepārtrauktu zināšanu līmeņa paaugstināšanu neatkarīgi no attiecīgās personas profesionālā statusa.
- 1.6. Pētniecības darbā ir jāievēro prasības, kas tiek izvirzītas Zinātniskās darbības likumā un ir saskaņā ar pētnieciskā darba ētiskajiem principiem – jācenšas objektīvi novērtēt savu individuālo devumu, novitāti un aktualitāti, prognozēt pētnieciskās darbības sekas.
- 1.7. Iesaistīšanos pētījumos nosaka iespējamais ieguvums attiecīgai zinātnes nozarei vai labums sabiedrībai, nevis pētnieka pašlabums vai atkarība no sponsoriem.
- 1.8. Ikviens LMA pārstāvis atturas no amatu savienošanas, kā arī blakus darbiem, kuri var radīt aizdomas par šķietamu vai reālu interešu konfliktu.

2. Koleģialitātes princips

- 2.1. Principa īstenošana balstās uz savstarpēju cieņu un toleranci, taisnīgumu un labvēlīgu attieksmi. Tā nepieļauj diskrimināciju tautības, rases, dzimuma, vecuma, seksuālās orientācijas, politisko, filozofisko vai reliģisko uzskatu, sociālās izcelsmes, mantiskā, ģimenes vai veselības stāvokļa dēļ.
- 2.2. Koleģiālas attiecības starp docētājiem, studentiem, darbiniekiem un administrāciju stiprina studējošo un strādājošo piederības sajūtu LMA, lepnumu par savu studiju vai darba vietu.
- 2.3. Par savstarpējo attiecību normu akadēmiskajā vidē ir uzskatāma viedokļu daudzveidība, atklāta domu apmaiņa, godīga konkurence, kas nepieļauj nesaskaņu izmantošanu sava statusa vai karjeras interesēs.
- 2.4. Akadēmiskajai videi raksturīgā diskusiju kultūra prasa gan savu uzskatu korektu aizstāvību, gan pamatotas kritikas atzīšanu.
- 2.5. Koleģialitātes principa īstenošana rada nepieciešamību balstīties uz konstruktīvu sadarbību konfliktsituācijās, runas veidu un uzvedību, kas neaizskar citu cilvēku pašcieņu.

3. Atbildības princips

- 3.1. Katrs ir atbildīgs par savu rīcību un uzvedību savstarpējās attiecībās, kā arī pārstāvot Mākslas akadēmiju ārpus tās, un savu iespēju robežās nepieļauj situācijas, kas neatbilst vispārpieņemtām morāles normām un varētu kaitēt Akadēmijas reputācijai vai attiecīgās personas profesionālajam prestižam.
- 3.2. LMA studējošie un strādājošie ar savu morālo stāju apliecina piederību Mākslas akadēmijai un parāda savu lojalitāti pret tās tradīcijām un vērtībām.
- 3.3. Ikviens Akadēmijas pārstāvis ir atbildīgs par saudzīgu izturēšanos pret augstskolas materiālajām un garīgajām vērtībām.
- 3.4. Profesionālās informācijas un savstarpējo attiecību konfidencialais raksturs prasa atbildīgu attieksmi pret informāciju. Informācijas sniedzējs atbild par tās patiesumu atbilstīgi savas kompetences līmenim.
- 3.5. Ikviens ir atbildīgs par personisko ieguldījumu mākslas izglītības un pētniecības darba attīstībā un kvalitātē.
- 3.6. Studējošo, akadēmiskā un vispārējā personāla līdzdalība LMA koptēla un starptautiskās atpazīstamības veicināšanā ir atbalstāma un sekmējama.

4. Lobēšanas atklātības pamatprincips

- 4.1. Darbinieks papildu likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” un citos normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un aizliegumiem ievēro šajā nodaļā noteiktos ētiskas uzvedības noteikumus komunikācijā ar lobētājiem.
- 4.2. Lobētājs ir fiziska persona vai privāto tiesību juridiska persona, kas, savu vai citu privātpersonu interešu vadīta, par atlīdzību vai bez tās veic lobēšanu – apzināti un sistemātiski komunicē ar publiskās varas subjektiem nolūkā ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu noteiktu privātpersonu interešu īstenošanai.

- 4.3. Darbiniekam ir pienākums publiskot informāciju par lobētāju, ar kuru ir notikušas konsultācijas vai no kura ir saņemta informācija, kas attiecas uz jautājumu, par ko darbinieks ir bijis atbildīgs, sagatavojot vai pieņemot lēmumu, kā arī pēc pieprasījuma darīt zināmu priekšlikuma saturu. Informāciju darbinieks publisko, ievietojot to LMA mājas lapā un norādot normatīvo aktu projektu anotācijā (paskaidrojuma rakstā) saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kuri regulē dokumentu izstrādi un iesniegšanu Ministru kabinetā, sniedzot šādus datus par lobētāju:
 - 4.3.1. vārds, uzvārds, juridiskās personas, ko lobētājs pārstāv, nosaukums;
 - 4.3.2. konkrēta lēmuma sagatavošanas process, saistībā ar kuru lobēšana ir notikusi (ja nav norādīts, darbiniekam ir jānorāda joma, uz kuru priekšlikums ir bijis vērstš);
 - 4.3.3. kādā veidā notikusi komunikācija ar lobētāju (tikšanās, sarakste, konsultatīvā padome, darba grupa vai cits veids).
- 4.4. Ja lēmuma pieņemšanas gaitā atklājas, ka lēmums var skart darbinieka vai viņa ģimenes locekļu ekonomiskās intereses, darbinieks ar rakstisku ziņojumu publisko šo informāciju, lūdzot kompetences ietvaros augstākstāvošai amatpersonai vai institūcijai sevi atstādināt no turpmākās dalības lēmuma pieņemšanā.
- 4.5. Darbinieki nodrošina, ka visiem lobētājiem, kas ir ieinteresēti konkrētā jautājuma izlemšanā, ir dotas vienlīdzīgas iespējas tikties ar lēmuma pieņēmējiem un sagatavotājiem un saņemt nepieciešamo informāciju.
- 4.6. Darbinieks izvērtē ikvienu ielūgumu vai viesmīlības piedāvājumu, kas saņemts, pildot amata pienākumus, ņemot vērā to, kāds labums no šādu ielūgumu pieņemšanas ir LMA un vai tas nav saistīts ar ieinteresētību panākt kādu labvēlību piedāvātājam lēmuma pieņemšanas procesā.
- 4.7. Darbinieks, pieņemot lēmumu, ņem vērā visas sabiedrības intereses, ne tikai tās, kuras aizstāv lobētājs.
- 4.8. Darbiniekam ir aizliegts, neievērojot vienlīdzības principu, kādam no lobētājiem nodrošināt īpašas priekšrocības, ja vien to īpaši neparedz tiesību akts vai līgums, salīdzinot ar citām ieinteresētajām pusēm, tai skaitā vienu no lobētājiem īpaši informējot par viņu interesējošo jautājumu loku, nodrošinot piekļuvi lēmuma pieņēmējiem vai citus labumus.
- 4.9. Darbiniekam ir aizliegts pieņemt no lobētāja vai organizācijas, kas algo lobētāju, dāvanas, viesmīlības piedāvājumus vai citus labumus savām vai ģimenes locekļu vajadzībām vai arī organizācijai, ar ko viņš ir saistīts. Ar citiem labumiem tiek saprasti arī transporta, izmitināšanas, ēdināšanas pakalpojumu un dzērienu apmaksas vai jebkāda cita veida materiālie labumi.
- 4.10. Darbiniekam ir aizliegts izmantot sava amata priekšrocības un personiskos kontaktus, lai kādam no lobētājiem nodrošinātu piekļuvi augstākstāvošām amatpersonām, kas ir atbildīgas par lobētāja interesēs esošo lēmumu pieņemšanu.
- 4.11. Darbiniekam ir aizliegts maldināt lobētāju, radot iespaidu, ka darbinieks var nodrošināt lobētājam piekļuvi valdības locekļiem vai augstākstāvošām amatpersonām, vai arī ietekmēt viņu pieņemto lēmumu.
- 4.12. Darbiniekam ir aizliegts lūgt lobētājiem vai organizācijām, kuras algo lobētāju, materiāli atbalstīt LMA rīkotos pasākumus.
- 4.13. Darbiniekam ir aizliegts par atlīdzību vai bez tās pārstāvēt indivīdu, komersantu vai organizāciju kā lobētājam valsts vai pašvaldību institūcijā.

5. LMA darbinieku uzvedības pamatprincipi

5.1. Akadēmiskā personāla ētika

Akadēmiskais personāls (asistents, lektors, docents, asociētais profesors, profesors) tiek aicināts:

- 5.1.1. turēt godā un cieņā pedagoga profesiju;
- 5.1.2. ievērot didaktikas un audzināšanas principus;
- 5.1.3. paaugstināt savu pedagoģisko meistarību;
- 5.1.4. mācīties arī no tiem, kurus māca;
- 5.1.5. nesavtīgi nodot savas zināšanas un prasmi studējošiem un mazāk pieredzējušiem kolēģiem;
- 5.1.6. veicot zinātniski pētniecisko darbu, vadīties no Zinātnieka ētikas kodeksa;
- 5.1.7. objektīvi vērtēt studējošo zināšanas, iemaņas un prasmes;
- 5.1.8. izmantot ikvienu pedagoģiskā darba iespēju studējošo tikumiskās kultūras attīstībā;
- 5.1.9. nepieļaut nievājošu attieksmi pret citiem studiju kursiem un šo kursu docētājiem;
- 5.1.10. nepieņemt no studējošiem dāvanas vai jebkuru mantisku vai citāda veida tiesību aktos noteikto labumu.

5.2. Vispārējā personāla ētika

Ikviens LMA darbinieks:

- 5.2.1. augsti vērtē iespēju strādāt LMA, apzinoties, ka no viņa darba ir atkarīgs kopīgais Akadēmijas veikums, panākumi;
- 5.2.2. apzinās, ka ētiska uzvedība ir atkarīga nevis no vadības rīkojumiem, bet gan no personiskās attieksmes pret saviem pienākumiem un ētikas normām;
- 5.2.3. pret visām LMA struktūrvienībām un tajās strādājošiem attiecas vienlīdzīgi, nodrošinot, lai resursi, pakalpojumi un iespējas būtu pieejami visiem, kam tie paredzēti;
- 5.2.4. nepieļauj kolēģu aprunāšanu un denuncēšanu;
- 5.2.5. ir pieklājīgs, laipns, izpalīdzīgs. Izturas ar cieņu pret visu profesiju pārstāvjiem, respektējot viņu veikto darbu, tiesības un pienākumus;
- 5.2.6. ir kompetents savā specialitātē. Pastāvīgi papildina un pilnveido savas zināšanas un iemaņas;
- 5.2.7. ievēro darba disciplīnu. Darbā par primāro uzskata amata pienākumu pildīšanu. Darbu veic rūpīgi un apzinīgi, uzņemoties personīgu atbildību par savu darbību un tās sekām;
- 5.2.8. nevairās pieņemt lēmumus savas kompetences ietvaros;
- 5.2.9. aizstāvat brīvu piekļušanu informācijai, ievēro likumos un normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus informācijas saņemšanai un nodošanai.

5.3. Vadītāja ētika

Kodeksa izpratnē LMA vadītāju lokā ietilpst LMA institūciju vadītāji (Satversmes sapulces priekšsēdētājs, Senāta priekšsēdētājs, Akadēmiskās šķīrējtiesas priekšsēdētājs, Revīzijas komisijas priekšsēdētājs, Promocijas padomes priekšsēdētājs, Profesoru padomes priekšsēdētājs, Akadēmiskās padomes priekšsēdētājs), LMA rektors, prorektori, struktūrvienību vadītāji, kā arī šeit minēto vadītāju vietnieki.

Kodekss katru vadītāju rosina uz sekojošo:

- 5.3.1. apzināties savu vietu un īpašo lomu LMA sastāvā, būt par paraugu morāles normu ievērošanā;
- 5.3.2. izmantot deleģētās pilnvaras, lai kalpotu citiem;
- 5.3.3. pildot tiešā vai augstākā priekšnieka funkcijas, rīkoties saskaņā ar tiesību un morāles normās noteikto, amata aprakstā paredzēto;
- 5.3.4. orientēties uz progresīvo attīstību, savienot darba mērķu vīziju ar padoto vajadzībām;
- 5.3.5. pilnveidot personāla vadības, komunikācijas, sadarbības un cita veida zināšanas un prasmes;
- 5.3.6. uzklaut, izvērtēt un ņemt vērā vadītājam adresēto kritiku;
- 5.3.7. būt atklātam lēmumu izstrādē, pieņemšanā un izpildē, informēt LMA institūcijas vai struktūrvienības personālu par uzdevumiem un attīstības perspektīvām;
- 5.3.8. neuzdod studējošiem, docētājiem un darbiniekiem tādus uzdevumus, kas ir pretrunā ar tiesību aktiem, morāles normām un šo Kodeksu;
- 5.3.9. nepieļaut diskriminējošu attieksmi pret studējošiem un darbiniekiem;
- 5.3.10. nepieļaut intrigas, baumas un nepiedienīga veida uzvedību;
- 5.3.11. motivēt, atbalstīt un veicināt personāla profesionālo izaugsmi;
- 5.3.12. būt par savu padoto aizbildni.

5.4. Studējošo ētika

Ikvienu studējošo Kodekss mudina:

- 5.4.1. godprātīgi apgūt izvēlēto studiju programmu, iegūt teorētiskās un praktiskās zināšanas un iemaņas;
- 5.4.2. noteiktajā kārtībā un laikā apmeklēt studiju nodarbības un iziet praksi;
- 5.4.3. nepieļaut plaģiātu un neuzdot par saviem citu personu darbus vai šo darbu fragmentus;
- 5.4.4. ievērot diskusijas un polemikas kultūru;
- 5.4.5. personīgi pašam kārtot ieskaites, eksāmenus, valsts un citus pārbaudījumus;
- 5.4.6. pārbaudījumos izmantot tikai atļautus līdzekļus (materiālus, tehniskās u.c. ierīces);
- 5.4.7. būt objektīvam, taisnīgam un godprātīgam, pārstāvēt studējošos LMA studējošo pašpārvaldē un citās institūcijās;
- 5.4.8. cienīt citu studējošo, akadēmiskā un vispārējā personāla darbu;
- 5.4.9. atturēties no dāvanu vai jebkura mantiska vai citāda veida labuma (pakalpojuma) sniegšanas LMA amatpersonām un pedagogiem.

6. Ētikas kodeksa ieviešana

LMA Ētikas kodekss ir pieejams visiem LMA studentiem, mācībspēkiem, darbiniekiem un sabiedrībai. Tas atrodams LMA bibliotēkā un LMA mājas lapā.

Ar kodeksu tiek iepazīstināts ikviens LMA saimes loceklis, kā arī visi tie, kas uzsāk studijas LMA vai stājas darba attiecībās ar Akadēmiju.

LMA Ētikas kodeksa īstenošanu uzrauga LMA rektora apstiprināta Ētikas komisija, kas, pamatojoties uz Ētikas kodeksu un Ētikas komisijas Nolikumu, sniedz padomus un izskata Ētikas kodeksa neievērošanas un nepildīšanas gadījumus un pieņem lēmumus, kuri nav pretrunā ar Latvijas Republikas likumdošanas normām.